

DFT INTERVIEW

'Verzorgingshuizen stromen leeg'

Oud-wethouder moet transitie in zorg aanjagen

MARNIX NORDER

We leven langer en willen ook nog eens zo lang mogelijk thuis blijven wonen. Gevolg: onze verzorgingshuizen lopen leeg. En we moeten onze eigen huizen toekomstbestendig maken. Een enorme opgave. De Haagse voormalig PvdA-wethouder Marnix Norder leidt een speciaal hiervoor opgetuigd aanjaagteam.

door Joris Polman

Sinds Marnix Norder het aanjaagteam Langer Zelfstandig Wonen leidt, ziet de oud-wethouder meer dan ooit hoever de bestuurlijke werkelijkheid soms is afgedreven van de dagelijkse praktijk. Want zo lang mogelijk thuis wonen klinkt als een eenvoudige wens. Maar probeer het maar eens te regelen. Aankomende zomer komt hij met een rapport.

Waar lopen mensen tegenaan?
"Mensen worden van het kastje naar de muur gestuurd. Burgers hebben genoeg ideeën over hun oude dag. Bijvoorbeeld ouderen die een woonwenschap willen oprichten zodat ze samen oud kunnen worden. Je ziet vaak dat het gaat om hofjes. Mensen delen een gemeenschappelijk ruimte, maken daar ook afspraken over. Je kunt daar samen eten. Of als je religieus bent, er bijvoorbeeld studies organiseren. Het kan van alles zijn. Het hofje is dan een metafoor voor nieuwe vormen van gemeenschappen."

Dat is toch niet zo moeilijk?
"Dat lijkt zo, maar dan merk je dat de overheid en corporaties vaak niet zijn ingericht voor dit soort initiatieven. Ons aanjaagteam zegt: geef mensen de ruimte en laat die nieuwe initiatieven bloeien. Het is bijvoorbeeld belangrijk dat er bij gemeenten één aanspreekpunt is waar je met dit soort ideeën terecht kan. Dat geldt bijvoorbeeld ook voor ouderen die in een aanleunwoning bij hun zoon of dochter willen wonen."

'Geef geen vis, maar een hengel'

Wat heeft u tot nu toe gedaan?

"We hebben eerst gekeken wat er nou precies aan de hand is. Wat betekent transformatie naar langer zelfstandig wonen? Wat betekent dat voor de zorg? Wat betekent dat voor wonen? Hoe zitten de betrokken partijen erin? Dat was niet eenvoudig. Het heeft ons zeker drie maanden gekost om te snappen hoe dit in elkaar zit. Daarvoor hebben we tientallen gesprekken gevoerd met partijen- en cliëntenorganisaties, met verzkerers en noem maar op. We hebben alle lobbygroepen en brancheorganisaties inmiddels gesproken. Nog eens dikk dertig centimeter aan rapporten moeten lezen."

En welk probleem zag u?

"Mensen zaten in een zorgomgeving waar ze ook woonden. Dat heet een verzorgingshuis. De mensen betaalden daarvoor een premie voor de zorg. Plus ze betaalden voor de huur van het wonen, zeg maar de huur voor het kamertje en voor de gezamenlijke voorzieningen, zoals de eetzaal, het restaurant, een mooi atrium, een tuin... Kortom alles erop en eraan. En dat zat allemaal in één bedrag. Maar die manier van financieren stopt. Daarmee

houdt de financiële basis onder die verzorgingshuizen op te bestaan."

Honderden verzorgingshuizen stromen langzaam leeg...

"Inderdaad. Er komen geen nieuwe cliënten meer bij. Alleen mensen die echt niet meer kunnen, gaan nog naar een verpleeghuis. Maar de heilere categorieën blijven gewoon thuis wonen. Het komt erop neer dat ongeveer 60% van de ouderen geacht wordt langer thuis te wonen. De vraag is nu wel hoe deze mensen straks moeten wonen."

Daar is een aanjaagteam voor nodig?

"We hebben het over een enorme transitie. Het oude systeem houdt op, maar het nieuwe moet zich nu gaan ontwikkelen. De zorg is straks veel meer marktgedreven in plaats van instutgedreven. Iedereen mag straks zelf bepalen waar en bij wie hij zijn zorg inkoop. De bedoeling is dat de zorg zo lang mogelijk voor thuis kan worden ingevlogen. De wet- en regelgeving in de zorg is dus in transitie."

Maar dat geldt niet alleen voor de zorg?

"Nee, ook de wet- en regelgeving in de volkshuisvesting en voor corporaties is aan het veranderen. Dus beide kolommen die doorgaans weinig met elkaar hebben, zijn volop in beweging en moeten onderuusen ook nog iets samen met elkaar doen. Dat is ingewikkeld. Wat er aan de hand is, is dat er twee velden zelf sterk in beweging zijn en onderling ook nog eens een nieuwe verhouding tot elkaar krijgen. Gevolg is dat er nog te weinig tempo zit in de transitie."

En u moet dat aanjagen?

"Het aanjaagteam gaat daar bij helpen. Maar wat onze rol precies zou zijn, was in het begin wel even zoeken. Ik heb wel meteen gezegd dat het aanjaagteam onafhankelijk moet zijn. We zijn geen verlengstuk van de overheid. De wet- en regelgeving is zoals die is; daar hebben wij ook geen oordeel over. Als je daar iets aan wilt veranderen, moet je bij de Tweede Kamer zijn. Maar als er hobbels en hobbeis zijn, dan wil ik die wel bij het kabinet op het bord kunnen neerleggen. En dan wil ik ook dat zeeën oplossingen hebben. Ik jaag aan, en dan alle kanten op. Dus ook naar het kabinet. De hoofd-

1965
Geboren in Zaandam

1983
Studies Scheikunde en Filosofie

1999
Gedeputeerde (PvdA) van Zuid-Holland

2004
Wethouder Den Haag

2014
Zelfstandig ondernemer, leider aanjaagteam Langer Zelfstandig Wonen

doelstelling is dat de transitie slaagt."

En de burger?

"We willen dat burgers meer verantwoordelijkheid nemen voor de zorg voor elkaar. Maar bij. Als iemand zegt: 'Ik wil voor mijn moeder zorgen', steek dan je hand uit en zeg dan: 'Wat goed van u, hoe kunnen we u helpen?' In plaats van: 'Ja maar dat kan niet'. Het gaat vaak om eenvoudige, praktische vragen. 'Mag ik beneden een oplaadpunt voor een scooter mobiel?' Help die mensen daarmee. We zien dat er tussen gemeenten verschillen bestaan. Het is voor burgers dus lastig om te vinden hoe een en ander in zijn gemeente is geregeld."

Moet de burger wel zelf betalen?

"Je hebt altijd een vorm van je eigen bijdrage, maar dat kan meevallen. Neem het voorbeeld van beugels in de badkamer. In plaats van een ingewikkelde aanvraag doen, kun je ook gewoon naar de bouwmarkt gaan en een paar van die beugels voor €12,50 per stuk kopen. Dan ben je voor minder dan €100 klaar en dan heb je snoefjes erbij. En dan vraag je een schoonzoon die een prachtige schroefboormachine heeft om ze op te hangen. Dat soort tips zijn helemaal niet vindbaar op gemeentelijke websites, terwijl je eigenlijk de burger graag zo zou willen informeren. Je kunt zelf heel veel dingen doen. We willen graag naar een participatiesamenleving, maar we helpen de burger niet. Het is net ontwikkelingshulp. Geef ze geen vis, maar een hengel. En leer ze vissen."